

הנודר מן המבושל פרק ששי נדרים

דלי ליפסא. הגביה המחללת שהיה יושב עליה: ואמר ליה לשוחא. לחלו לבימיה: הוי מאי איכא. ראה כמה עושר יש לי. שנעשה לו נס ונתמלל כל אותו מקום זהובים: ואיפסיפס ליה ציפסא. צימית הכורף: הוה גגו צי סיפנא. היו יגנים צין התבן שלא היו להם כרים וכסתות: קא מנקיט ליה סיפנא מן מוייה. היה מלקט התבן משערו: אי הוי לי רמינא לך ירושלים דהבא. אם יהיה לי סיפוק שאתעשר אעשה לך ירושלים של זהב צמי נפש שמצוירת בכל ענייני ירושלים והיינו דלמרינן במסכת שבת (דף טז.) עיר ירושלים של זהב כדעבד ליה רבי עקיבא לבימיה: אסא אליהו קרא אבנא וכו'. עבד הכי משום קורת רוח להן ללדידיה לא היה לו אפילו תבן כמו להם: ספיר עבדי לך אבון. דלדקי מנסכיה: הדא דלא דמי לך. שהא גרוע ממך ועוד שמניחך באלמנות חיות שהרי הניחך כמה שנים (ו) יודע דיק נפש בהמחו. אית דלמרי דאיהי הות ידעה דר' עקיבא הוה ואמרה ליה דלא מיתגניח בעיניה. ואית דלמרי דלא הוה ידעה אלא הכי קא אמרה לדקי לא מצוה לאיני: עלי ושלם שלה היא. על ידה הוה כל מה שלמדתי: מן עם מיני איעטר רבי עקיבא מן כלנא שבו. דפליג ליה בנכסיה: ומן אינא דספינא דכל ספינא עבדין ליה מן עינא. עושין להן (ו) מן אותו ענין של איל. ואית דגרסי מין עינינא היו עושין כמין אלא של עץ והיו נותנים בו כספס: אנשויה על כיוס ימא. שעכרו לאותו איל על שפת היס ומלאו רבי עקיבא: ומן גוואו. מיכה: ארבעה זוזי לפפונאי. ליורדי היס לריוח: אייסו לי מדעס. הביאו לי שום דבר: (ו) מרנא עליה. ימתין אדוניו עליו עד שנביא לך וכל ממונא דהוה צספינא הוה מונח בהווא גוואו: ומן מערונינא. שפעס אחת הורכבו כחמסי ממונא הרבה לבית המדרש ושגירו את ר' עקיבא אלא מטרוניתא אחת ולוה ממנה ממון גדול וכשנתנה לו אמרה לו מי יהיה לי ערב שתפרע לי לומן קבוע אמר לה מי שתפרע אמרה לו הקצ"ה והיס שהיה ביתה על שפת היס אמר לה ר"ע כן יהיה כשהגיע זמנה לפרעון ר"ע רוח שעות צלבה של (בת) קיסר ונכנסה לבית גמזי ונטלה קרטלית וזרקה לים והשליכה היס לפתח ביתה של אותה מטרוניתא ונטלתה ולאחר זמן אמרה לה ר"ע ולא היה יכול להביא הממון יאלת אותה מטרוניתא על שפת היס ואמרה רבש"ע גלוי יודע בזמן שקבעו אותה מלא אכנסים טובות ודינרי זהב וזרקה לתוך היס והיס הביאתו בנקום שהיתה אותה מטרוניתא יושבת על שפת היס מיד נטלה אותו אכנס והלכה לה לימים נמסר ר"ע אצלו וכל מה שהיה מטרוניתא ומעותיו צידו לפרעון חובו אמרה לו חזרתי אלא הערב והוא פרע כל החוב והא לך מה שנתן לו יומר ומאומו ממון שהמזירה לו נתעשר ר"ע: ומן

תורה אור השלם

1. יודע צדיק נפש בהמתו ודומי צדיק נפש אבוקרי: משלי י ב י

מוסף רש"י

דכלבא שבו. שם אהד מעשרי ירושלים שלל הנכנס לבימו רעב כלב היה יואל שבע (כתובות טו.) יודע צדיק נפש בהמתו. מה בהמתו ופני צימו לביים (משלי י ב) שלי ושלם שלה הוה. תורה שלמדתי אני ושלמדתי אסם על ידה הוה (כתובות טו.)

תוספות

דלי ציפסא. פירוש הגביה המחללת וסמן על הנס שיראה שם משום: דכלבא שבו. עשיר גדול היה מדינתא בפרק המוקין (גיטין דף טז.) רמינא לך ירושלים דרהבא. אם היה לי סיפוק אעשה לך ירושלים של זהב עטריה של זהב עטריה הנקראת עיר של זהב וכן עשה לה מדינתא בפרק מנה אשה (ד' טז.) ארא אליהו בו. כדי לנחמם מלמד ספורים: מן עמא. עושין איל של זהב או עו אהד ממין האלן: גוואו. תחית עין גדול: מן מטרוניתא. פעס אחת הורכבו ישראל לזות מעות וכל אותה ר' עקיבא ממטרוניתא אחת אמרה לו מי שאמר והיה העולם אמרה לזות מעותי וכן הפרעון חלה ר"ע הלכה ועמרה על שפת היס ואמרה ידעתי שאתה תעבד אותי את ר"ע היה פורע בזמנו מי שאמר והיה העולם היס ילמנו ערבנות מה עשה הקצ"ה שלל רוח שעות צלבה של קיסר עבד ונטלה קופסא מלאה וכן קיסר עבד ונטלה ומגילתו ושלחה על פני הים והורח הבאתה לפני אותה מטרוניתא ונטלתה וכשעמד ר"ע מחוץ ועל צידו אמרה והביאו לה אמרה לו כבר פרעו לי ובעתה נמנה לו:

דלי ליפסא. מחללת: הוי מאי איכא. מעשה נסים הוה נקיט: מן מוייה. היה מלקט התבן משערוטיה: רמינא לך ירושלים דהבא. תכשיתו של זהב שירושלים מצויר בה והכי עבד לה כדאיתא בפרק צמה אשה (שבת דף טז.) אסא אליהו אדמי להון כאנשא. כדי לנחם אותם ולהראות להם שיש עניינים יומר מהם: דלא דמי לך. שאינו יומה לך ממשפחה חשובה כמותך: ואת ליהבא. שלא היו לה צנדים ראויים: יודע דיק נפש בהמחו. יודע הוה זה שלנטערתו צבילי: עלי ושלם שלה הוה. תורתי ותורתם צביליה היא שנתנה לי ענה למחול לבי רב: אינא דספינא. בכל ספינה היו עושין דמות איל מעין נחש ולסימן שמהא הספינה קלה בהליכתה כאלו והיו ממלאין אותה דינרי זהב: ומן גוואו. מיכה שהיה להניע טובה ממון הספינה כדלמרינן (ר"ה ו.) כי גוא דרחמנא לשון אורז: ומן מערונינא. פעס אחת הורכבו ר"ע ותלמידיו מעות והלכו אלל מטרוניתא אמרה לו לר"ע הריני מלווה אותך ותהיה אחת לווה והקצ"ה ויס ערבים צדכר קבע לה זמן לפרעון וכשהגיע זמנה הלכה אותה מטרוניתא על שפת היס אמרה רבש"ע גלוי יודע לפניך שר"ע חולה ולא היה צידו לפרוע חובו ראה שאתה ערב צדכר מיד נשתטית צמו של קיסר ונטלה אצרו מלא אכנסים טובות ודינרי זהב וזרקה לתוך היס והיס הביאתו בנקום שהיתה אותה מטרוניתא יושבת על שפת היס מיד נטלה אותו אכנס והלכה לה לימים נמסר ר"ע אצלו וכל מה שהיה מטרוניתא ומעותיו צידו לפרעון חובו אמרה לו חזרתי אלא הערב והוא פרע כל החוב והא לך מה שנתן לו יומר ומאומו ממון שהמזירה לו נתעשר ר"ע: ומן

פירוש הרא"ש

דלי ציפסא. הגביה המחללת וסמן על הנס שיראה שם משום: דכלבא שבו. עשיר גדול היה מדינתא בפרק המוקין (גיטין דף טז.) רמינא לך ירושלים דרהבא. אם היה לי סיפוק אעשה לך ירושלים של זהב עטריה של זהב עטריה הנקראת עיר של זהב וכן עשה לה מדינתא בפרק מנה אשה (ד' טז.) ארא אליהו בו. כדי לנחמם מלמד ספורים: מן עמא. עושין איל של זהב או עו אהד ממין האלן: גוואו. תחית עין גדול: מן מטרוניתא. פעס אחת הורכבו ישראל לזות מעות וכל אותה ר' עקיבא ממטרוניתא אחת אמרה לו מי שאמר והיה העולם אמרה לזות מעותי וכן הפרעון חלה ר"ע הלכה ועמרה על שפת היס ואמרה ידעתי שאתה תעבד אותי את ר"ע היה פורע בזמנו מי שאמר והיה העולם היס ילמנו ערבנות מה עשה הקצ"ה שלל רוח שעות צלבה של קיסר עבד ונטלה קופסא מלאה וכן קיסר עבד ונטלה ומגילתו ושלחה על פני הים והורח הבאתה לפני אותה מטרוניתא ונטלתה וכשעמד ר"ע מחוץ ועל צידו אמרה והביאו לה אמרה לו כבר פרעו לי ובעתה נמנה לו:

(א) גמ' אול הוה תרמי סרי: (ב) שם ועוד שביק ליד ארמולות מיות: (ג) שם ואשתי מן נכסיה מן שית מילי: (ד) שם עבדין ליה חד מן עינא: (ה) שם אמרו ליה יעביד מרנא: (ו) שם טבעת ספינא דמן דסרוקיתא וכוליה עיסקא וכו' כהווא זימנא ומן מטרוניתא כ"ל: (ז) רש"י ד"ה חול דלא וכו' שנים הסיד ואחרי מ"ה ואת להיכא שלא היה לה בגדים ראויים הסיד: (ח) ד"ה ומן אילא וכו' עושין להן אות מן ענין של איל ואית דגרסי מין עמא היו עושין: (ט) ד"ה אימיו וכו' דבר הסיד ואח"כ מ"ה יעביד מרנא:

פירוש הרא"ש

דלי ציפסא. הגביה המחללת וסמן על הנס שיראה שם משום: דכלבא שבו. עשיר גדול היה מדינתא בפרק המוקין (גיטין דף טז.) רמינא לך ירושלים דרהבא. אם היה לי סיפוק אעשה לך ירושלים של זהב עטריה של זהב עטריה הנקראת עיר של זהב וכן עשה לה מדינתא בפרק מנה אשה (ד' טז.) ארא אליהו בו. כדי לנחמם מלמד ספורים: מן עמא. עושין איל של זהב או עו אהד ממין האלן: גוואו. תחית עין גדול: מן מטרוניתא. פעס אחת הורכבו ישראל לזות מעות וכל אותה ר' עקיבא ממטרוניתא אחת אמרה לו מי שאמר והיה העולם אמרה לזות מעותי וכן הפרעון חלה ר"ע הלכה ועמרה על שפת היס ואמרה ידעתי שאתה תעבד אותי את ר"ע היה פורע בזמנו מי שאמר והיה העולם היס ילמנו ערבנות מה עשה הקצ"ה שלל רוח שעות צלבה של קיסר עבד ונטלה קופסא מלאה וכן קיסר עבד ונטלה ומגילתו ושלחה על פני הים והורח הבאתה לפני אותה מטרוניתא ונטלתה וכשעמד ר"ע מחוץ ועל צידו אמרה והביאו לה אמרה לו כבר פרעו לי ובעתה נמנה לו: